

**MERODON BATUMICUS, EEN ZWEEFVLIEG
NIEUW VOOR DE NEDERLANDSE FAUNA
(DIPTERA: SYRPHIDAE)**

Jan Delfos & Peter van Helsdingen

Inleiding

Het geslacht *Merodon* is soortenrijk en heeft een ruime verspreiding in het Palaearctische en Ethiopische gebied. Van vele soorten is bekend dat de larven in bollen en wortelstokken van Amaryllidaceae en Liliaceae leven. In de Nederlandse bollencultuur zijn het gevreemde dieren, omdat zij knaagschade kunnen veroorzaken in de bollen, die daardoor onverkoopbaar worden. De bekendste is de grote narcisvlieg *Merodon equestris* (Fabricius, 1794), die in Nederland algemeen voorkomt.

Materiaal

Op 23 mei 1972 werd door de eerste auteur het park van het Huys te Warmont in Warmond (Zuid-Holland) geïnventariseerd. Speciale aandacht werd besteed aan de zweefvliegen in dit terrein. Dit leverde diverse interessante exemplaren en soorten op, waaronder een wijfje van het geslacht *Merodon*. Het exemplaar werd een tijd lang als niet goed te plaatsen opzij gezet. In 1993 werd het door M.C.D. Speight voorlopig gedetermineerd als mogelijk *Merodon constans* (Rossi, 1794). Ook deze determinatie leek echter niet bevredigend en het exemplaar werd voorgelegd aan Willem Hurkmans te Zwolle, die ruime ervaring heeft met dit genus. Hij herkende in dit wijfje de soort *Merodon batumicus* Paramonov, 1927.

Het terrein

Het landgoed Huys te Warmont (UTM FT0385) staat lokaal bekend als het Bos van Krantz. Het omvat een kasteel met slotgracht met daaromheen een oud, gemengd parkbos met loofhout (vooral eiken) en jonger opgaand bos. Het is waarschijnlijk van oorsprong een oud strandwalbos, dat door de opeenvolgende eigenaren van het huis tot een park is omgevormd. Er zijn diverse exotische

Figuur 1
Merodon batumicus, wijfje. Collectie RMNH Leiden.
Foto Adri 't Hooft.
Figure 1
Merodon batumicus, female. Collection RMNH Leiden.
Photo Adri 't Hooft.

bomen aangeplant, onder meer diverse soorten coniferen, waarvan sommige al zeer oud zijn. Hier en daar komen open stukken voor in de vorm van grasveld en vijver. Het landgoed ligt op de rand van de strandwal en is van een polder aan de Kagerplassen gescheiden door een oude watergang, de Leede. Aan de noordzijde grenst het landgoed aan een camping. In de wijde omgeving liggen vele bollenvelden.

Merodon batumicus

Merodon batumicus maakt een wat kleinere indruk dan *M. equestris*. De soort werd beschreven aan de hand van een mannetje uit de Kaukasus (bij Batum). Er blijken maar heel weinig exemplaren van deze soort bekend te zijn (schrift. med. W. Hurkmans). Naast het type-exemplaar uit Batum is er een paartje bekend uit Macka (Noordoost-Turkije) en een mannetje uit Zonguldak (Noord-Turkije). Het in Warmond gevangen exemplaar zou dan het vijfde zijn. Het ziet er, gezien de eerdere vondsten, naar uit dat *M. batumicus* van nature voorkomt in de republiek Georgië en de noordelijke helft van Turkije. Het Nederlandse exemplaar (fig. 1) is relatief dun behaard en het zwarte, glimmende integument is overal duidelijk door de beharing heen zichtbaar. Alleen de achterlijfspunt, vanaf segment 5 en

verder, is langer behaard. De beharing is goudgeel. De thorax is op de voorste helft kort geel behaard en op de achterste helft zwart. De poten zijn licht behaard. Alles bij elkaar genomen is het een opvallend dier. In de uitgebreide oorspronkelijke beschrijving (Paramonov 1927) kan men meer details vinden.

Discussie

Hurkmans & De Goffau (1995) behandelen deze soort niet in hun overzicht van de Nederlandse *Merodon*-soorten. Het is erg waarschijnlijk dat het te Warmond gevangen exemplaar afkomstig is van een van de bloembollenkwekerijen aan de noord- en westkant van het dorp. Er worden jaarlijks grote hoeveelheden bollen van uiteenlopende soorten in ons land geïmporteerd, vooral vanuit Turkije. Het valt nu niet meer na te gaan of er toen vers geïmporteerd materiaal van een of ander bolgewas op de velden heeft gestaan, waaruit dit exemplaar afkomstig is geweest. Exemplaren van grote *Merodon*-soorten zijn trouwens uitstekende vliegers, dus het dier kan ook van grotere afstand zijn komen aanvliegen.

Dankzegging

Gaarne danken wij W. Hurkmans voor zijn hulp met de determinatie en daardoor de oplossing van ons probleem bij het vinden van de juiste naam voor dit bijzondere exemplaar.

Literatuur

- Hurkmans, W.E.G. & L.J.W. de Goffau 1995. Het geslacht *Merodon* in Nederland: phytosanitaire, ethologische, ecologische en systematische aspecten (Diptera: Syrphidae). – Entomologische Berichten, Amsterdam 55: 21-29.
- Paramonov, S.J. 1927. Dipterologische Fragmente 5. Über einige *Merodon* Arten. – Mémoires de la Classe des Sciences Physiques et Mathématiques de l'Académie des Sciences de l'Ukraine 4: 317-325. [Travaux de Musée zoologique 2: 73-81.]

SUMMARY

Merodon batumicus, a syrphid fly new to the Dutch fauna (Diptera: Syrphidae)

A female specimen of *Merodon batumicus* Paramonov, 1927 was collected in 1972 in the forested park around Huys te Warmont, to the north of Leiden (province of Zuid-Holland). The region is known for its bulb cultivating companies and fields. This is the first record for the Netherlands. Most likely the specimen was introduced with bulb material from Turkey. The species has been collected rarely within its range which comprises the Caucasus and Turkey.

M.J. Delfos
Nationaal Natuurhistorisch Museum
postbus 9517
2300 RA Leiden

P.J. van Helsdingen
European Invertebrate Survey - Nederland
postbus 9517
2300 RA Leiden